Universitetet i Bergen
Det medisinsk-odontologiske fakultet

Styresak: 63/15

Sak nr.: 2015/7430

Høring – Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskole-loven (UHL)

Det vises til brev datert 8.7.2015 fra universitetsdirektørens kontor (vedlegg), med orientering om Kunnskapsdepartementets forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven. Departementet har sendt forslaget til lovendring på høring med frist 15.8.2015.

Universitetsledelsen har bedt om utsatt høringsfrist. Søknad om utsatt frist var samordnet med Universitetet i Oslo. Departementet avslo å utsette høringsfristen og mente at fristen 15.8. er forsvarlig.

Rektor og universitetsdirektør har innkalt universitetsstyret til ekstraordinært møte 11.8., og har oversendt saken til fakultetet, der det gis anledning til å komme med innspill innen 7.8.2015.

Grunnlagsdokumenter i saken:
St.meld.18 (2014-2015) Konsentrasjon for kvalitet – Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren,https://www.regjeringen.no/contentassets/86d1e31e78b44de6a3a15e913b092bf4/no/pdfs/stm201420150018000dddpdfs.pdf
Hovedtrekkene i stortingsmeldingen,
https://www.regjeringen.no/contentassets/9269702f54224a75abf4889ce2833faa/fakta-om-strukturmeldingen_lang.pdf
Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15

Hva saken gjelder:
Kunnskapsdepartementet har i brev datert 16.6.2015 sendt forslag om endring av universitets- og høyskoleloven, hvor departementet foreslår endringer i lovens hovedmodell for styring og ledelse, endring i lovens bestemmelser om oppnevning av eksterne styre-medlemmer i statlige høyskoler og endring i bestemmelser av styrets godtgjørelse.

I høringsbrevet foreslår departementet:
- Ekstern styreleder som hovedmodell, samt endring i andre flertallsbestemmelser vedrørende styresammensetning.
- Fylkeskommunene skal ikke lengre oppnevne styremedlemmer for høyskolene.
- Departementet, ikke styrene selv, skal fastsette styrets godtgjørelse.

Spørsmålet om styringsmodell har vært debattert i lengre tid, og i strukturmeldingen, St.meld. 18 (2014-2015), foreslår departementet at ekstern styreleder og ansatt rektor skal være hovedmodell for styring og ledelse ved statlige universitetene og høyskolene. Hvis rektor er ansatt, erstattes rektor av ett medlem valgt blant ansatte i undervisnings- og forsker-stilling. Departementet oppnevner eksterne styremedlemmer og utpeker ett av de eksterne medlemmene til å være styrets leder.

Departementet viser til at universitetene og høyskolene forvalter store ressurser for felles-skapet og skal sørge for gjennomgående høy kvalitet i forskning, utdanning og formidling. Dette krever godt og profesjonelt lederskap. Departementet mener ekstern styreleder og ansatt rektor legger best til rette for å rekruttere de beste lederne.

Institusjoner med valgt rektor som styrets leder skal kunne fortsette med slik modell dersom et flertall av styrets medlemmer ønsker dette. Institusjoner som ønsker å fortsette med den ledelsesmodellen de har i dag skal kunne gjøre dette uten å fatte nytt styrevedtak. Videre foreslår departementet at styret ved alminnelig flertall, mot to tredelers av styrets medlemmer i dagen lov, skal kunne endre styrings- og ledelsesmodell for institusjonen. Dette gjelder både i spørsmål om annen styresammensetning etter uhl. § 9-3 (2), vedtak om at styret skal ha flertall av eksterne medlemmer etter § 9-3 (3) og i spørsmålet om valgt rektor som styrets leder.

Departementet foreslår videre å endre lovens bestemmelse om at fylkeskommunen oppnevner to eksterne styremedlemmer ved statlige høyskoler, slik at oppnevning av eksterne styremedlemmer legges til departementet. Dette var ordningen før endringene i 2009, jf. Ot.prp. nr.10 (2008-2009). Departementet foreslår også å gå bort fra ordningen med at eksterne styremedlemmer har personlige varamedlemmer og i stedet gjeninnføre en ordning med numeriske varamedlemmer.

Departementet foreslår at styregodtgjørelse skal fastsettes av departementet. Dette bestemmes i dag av de enkelte styrene. Departementet er i liten grad kjent med hvilke godtgjørelser de enkelte styrene har fastsatt og mener på prinsipielt grunnlag at et styre ikke bør fastsette sin egen godtgjørelse.

Fakultetsdirektørens merknader
Det vises til styresak 54/15, der fakultetsstyret gir dekan fullmakt til å fatte vedtak i saker som ikke kan utsettes til fakultetsstyrets møte i september.

Fakultetets høringsfrist er 7.8.2015. Dekan vil i denne saken sende forslag til uttalelse fra fakultetet på sirkulasjon til fakultetsstyret for eventuelle innspill til høringsnotatet. På grunnlag av tilbakemeldinger fra fakultetsstyret utarbeider dekan endelig høringsnotat.

Forslag til vedtak:

1. Fakultetsstyrets godkjenner utsendt forslag til høringsnotat, med endringer som framkommer etter innspill fra fakultetsstyret.

2. Dekan utarbeider endelig høringsnotat på grunnlag av tilbakemeldinger fra fakultetsstyret.

3. Endelig høringsnotat oversendes universitetsdirektørens kontor og legges fram for styret i neste fakultetsstyremøte.

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

27.7.2015 INSE

Vedlegg:
Høringsnotat – Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven (UHL) – (utkast)
Brev datert 8.7.2015 fra universitetsdirektørens kontor, med vedlegg

UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinsk-odontologiske fakultet

Universitetsdirektørens kontor

Deres ref	Vår ref	Dato
	2015/7430-RKR/INSE	27.07.2015

Høringsnotat - Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven (UHL)

Det vises til brev datert 8.7.2015, hvor det gis anledning til å komme med innspill til departementets forslag til endringer av hovedmodell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven.

På denne bakgrunn har fakultetsledelsen utarbeidet et forslag til innspill fra fakultetet som ble sendt instituttlederne med muligheter for innspill. Utkast til høringsnotat er forelagt fakultetsstyret ved at saken er sendt på sirkulasjon for eventuelle innspill til høringsnotatet.

Fakultetets innspill til departementets forslag til endring av UHL:

Forslaget har to elementer:

- hovedmodellen skal være tilsatt rektor og ekstern styreleder, og
- hovedmodellen skal kunne endres med simpelt flertall, mot to tredjedels flertall i dagens lov.

1. Ny hovedmodell for styring og ledelse:

Det medisinsk-odontologiske fakultet slutter seg til at hovedmodellen bør være tilsatt rektor og ekstern styreleder. Begrunnelsen for endret hovedmodell må sees på bakgrunn av flere dimensjoner, der faglig ledelse, forutsigbarhet og langsiktighet i rammebetingelsene for forskning og utdanning er vesentlig, men der endring i rammebetingelsene for institusjonene også utgjør tungtveiende grunner for fakultetets begrunnelse.

Det medisinsk-odontologiske fakultet har i dag enhetlig ledelse med tilsatt dekan (fra høsten 2009) og tilsatte instituttledere (fra 2005). Gjentatte nasjonale evalueringer av fagfelt i regi av Norges forskningsråd peker på at norsk forskning har et strukturelt problem ved at man ikke har tydelig nok og langsiktig nok mulighet for å utøve faglig ledelse. I dagens situasjon følges dette opp i ulik grad av institusjonene.

Tilsatt ledelse på institutt- og fakultetsnivå har bedret dette, og det er grunn til å kunne tro at sterkere faglig ledelse også på institusjonsnivå vil kunne bidra til å utvikle et faglig sterkt og internasjonalt synlig universitet.

Departementets høringsnotat gir som hovedbegrunnelse for endring av hovedmodell at styret ikke har reell kontrollmulighet overfor en valgt rektor som også er styreleder og som ofte

Telefon 55580000
postmottak@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det medisinsk-odontologiske fakultet
Telefon 55582086
Telefaks 55589682
post@mofa.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Jonas Lies vei 79
Bergen

Saksbehandler
Inger Hjeldnes Senneseth
55586671

også deltar i saksforberedelse. Fakultetet deler dette synspunktet og mener at dagens samspill med departement og forskningsfinansierende institusjoner er best tjent med tilsatt rektor slik det er vanlig i modellen for ansvarlige styrer. En tenkt situasjon med konflikt mellom en valgt rektor og et valgt/oppnevnt styre er i realiteten en konflikt mellom styret og de ansatte ved institusjonen. Dette løses neppe på en god måte ved at man fortsetter å velge rektor og at vedkommende er styrets leder.

Forutsigbare rammebetingelser i forhold til eksterne samarbeidspartnere er vesentlig for å kunne utøve strategisk ledelse med dagens rammebetingelser. Den eksterne forsknings-finansieringen fra offentlige og private institusjoner er stadig viktigere for UiB. Et ekstern-finansiert forskningsprosjekt, særlig der det også er tilsatt personale, har en tidsramme på minimum 3 år og for SFF-ene 10 år. Dette innebærer store prosjekter som strekker seg langt ut over en funksjonsperiode for rektor (og universitetsstyret). I mange tilfeller er disse prosjektene av en karakter som innebærer at et nytt styre og rektorat skal beslutte i hvilken grad det skal skje en videreføring eller avslutning av prosjektet enn det som var med å la grunnlaget i søknadsprosess og oppstart. Prosjekter av lengre varighet er ønskelig og forventes å bli vanligere framover. Dette tilsier at det må være en bredere forankring enn en valgt rektor som skal være avgjørende med den tidshorisont og de forpliktelser det her er snakk om.

2. Endring av hovedmodell ved institusjonene.

I dagens ordning kan hovedmodell endres til den ordning som nå er foreslått med to-tredels flertall. Det sentrale spørsmål blir hva institusjonen er best tjent med. Dagens valgordning gir stemmene for de enkelte grupper ansatte og studenter svært ulik vekt og oppslutning i disse valgene er sterkt varierende.

Forslaget om simpelt flertall for å endre hovedmodell gir en god mulighet for å endre hoved-modell om institusjonens styre skulle ønske dette. Dagens ordning med to-tredjedels flertall sikrer stabilitet i forhold den ordning man har valgt på et tidspunkt. Med simpelt flertall for å endre hovedmodell, kan man kanskje for lett skifte mellom de to modellene, og dette er neppe institusjonene tjent med.

3. Honorar

Forslaget innebærer at departementet og ikke institusjonens styre som fastsetter styrets honorar. Dette forslaget er ukomplisert og stiller universitetene på linje med det man finner i ansvarlig styrer for øvrig ved at generalforsamlingen og ikke styret selv fastsetter honoraret.

Konklusjon:

Det medisinsk-odontologiske fakultet anbefaler at universitets- og høgskoleloven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell for styring og ledelse med tilsatt rektor og ekstern styreleder.

Vi ber om at fakultetets høringsinnspill legges fram for universitetsstyret ved behandling av saken.

Vennlig hilsen

Nina Langeland
dekan

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

UNIVERSITETET I BERGEN
Universitetsdirektørens kontor

Fakultetene
Universitetsmuseet i Bergen
Studentparlamentet
Organisasjonene

Referanse
2015/7430-ARR

Dato
08.07.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Kunnskapsdepartementet sendte den 26.juni på høring forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven hvor departementet foreslår endringer i lovens hovedmodell for styring og ledelse, endring i lovens bestemmelser om oppnevning av eksterne styremedlemmer i statlige høyskoler og endring i bestemmelser av styrets godtgjørelse. Høringsfristen er 15. august.

For å kunne foreta en grundig og god behandling av spesielt spørsmålet om hovedmodell for styring ba Universitetet i Bergen om utsatt frist. Søknaden om utsatt frist var samordnet med Universitetet i Oslo. I brev av 6. juli avslo departementet å utsette høringsfristen og mente at høringsfristen den 15. august er forsvarlig. Rektor og universitetsdirektør har nå kalt inn til ekstraordinært styremøte 11. august for å behandle saken.

Forslaget fra departementet innebærer at hovedmodellen for styrings og ledelse blir ansatt rektor og at departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til å være styrets leder. Universitetsstyret skal fremdeles kunne velge en modell med valgt rektor som styrets leder. Videre foreslår departementet at styret ved alminnelig flertall, mot to tredels flertall i dag, skal kunne endre styrings- og ledelsesmodell for universitetet. Dette gjelder både i spørsmål om sammensetning av styret, jf. uhl. § 9-3 (2) og 9-3 (3) og i spørsmålet om valgt rektor som styrets leder. Forslaget innebærer også at departementet fastsetter styrets godtgjørelse.

Vi sender med dette saken til orientering, men på grunn av den korte fristen forventes det ikke at den blir realitetsbehandlet av fakultetene og museet i løpet av sommeren. Dersom dere likevel har anledning til å komme med innspill er fristen for 7. august.

Vennlig hilsen

Tore Tungodden
ass. universitetsdirektør

Arne R. Ramslien
seksjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Universitetsdirektørens kontor
Telefon 55582000
Telefaks
post@uib.no

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Christiesgt. 18
Bergen

Saksbehandler
Arne R. Ramslien
55582005

Vedlegg

1 Høring endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven
2 Høringsnotat uhl. kapitler 9,10,11
3 Ber om utsatt høringsfrist- Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven
4 Svar på spørsmål om utsatt høringsfrist – UIB Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Se adresseliste

Deres ref	Vår ref	Dato
	15/3111-	26.06.2015

Høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Kunnskapsdepartementet sender på høring forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven, jf. Meld. St. 18 (2014-2015) Konsentrasjon for kvalitet – Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren. Departementet foreslår endringer i lovens hovedmodell for styring og ledelse, endring i lovens bestemmelser om oppnevning av eksterne styremedlemmer til statlige høyskoler og endring i bestemmelser om fastsettelse av styrets godtgjørelse.

Vi ber om at høringsuttalelsene sendes elektronisk i Word-format til postmottak@kd.dep.no.

Frist for å avgi høringsuttalelse er 15. august 2015.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kasper Aunan
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Saksbehandler
Postboks 8119 Dep	Kirkegata 18	22 24 90 90*	Kasper Aunan
0032 OSLO		Org no.	
postmottak@kd.dep.no	http://www.kd.dep.no/	872 417 842	

Vedlegg

Adresseliste
Departementene
Universiteter og høyskoler
Universitets- og høgskolerådet
Nettverk for private høyskoler
Forsvarets høgskole
Luftkrigsskolen
Krigsskolen
Sjøkrigsskolen
Politihøgskolen
Riksrevisjonen
Sametinget
Norske studentorganisasjon
ANSA
Organisasjon for Norske Fagskolestudenter
Norsk senter for Menneskerettigheter
Norsk Presseforbund
NOKUT
Senter for internasjonalisering av utdanning
Utdanningsdirektoratet
Felles studieadministrativt tjenestesenter
Norges forskningsråd
Statens lånekasse for utdanning
Studentsamskipnadene
Studentsamskipnadsrådet
Nasjonalt fagskoleråd
Rådet for offentlige fagskoler
Forum for fagskoler
Norgesuniversitetet
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Utdanning.no
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Hovedorganisasjonen VIRKE
KS Kommunesektorens organisasjon
Næringslivets Hovedorganisasjon – NHO
Oslo Kommune
Akademikerne
Landsorganisasjonen i Norge - LO
Unio
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS
Norges Ingeniørorganisasjon - NITO
Norges Farmaceutiske Forening
Teknisk-naturvitenskapelig forening - Tekna
Utdanningsforbundet

Parat
Norsk Tjenestemannslag – NTL
Forskerforbundet
Econa

Høringsnotat om endringer i universitets- og høyskoleloven

Kunnskapsdepartementet sender på høring forslag om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven).

Bakgrunn for lovforslaget

I Meld. St. 18 (2014-2015) *Konsentrasjon for kvalitet – Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren* (strukturmeldingen) viser regjeringen til viktigheten av god styring og ledelse, og foreslår at ekstern styreleder og ansatt rektor bør være hovedmodellen for styring og ledelse ved de statlige universitetene og høyskolene. Universitetene og høyskolene forvalter store ressurser for fellesskapet, og skal sørge for gjennomgående høy kvalitet i forskning, utdanning og formidling. Dette krever godt og profesjonelt lederskap. Departementet mener ekstern styreleder og ansatt rektor legger best til rette for å rekruttere de beste lederne. Departementet sender derfor på høring forslag om endringer i universitets- og høyskoleloven slik at ansatt rektor og ekstern styreleder skal være hovedmodellen for styring og ledelse av institusjonene. Institusjoner med valgt rektor som styrets leder skal kunne fortsette med slik modell dersom et flertall av styrets medlemmer ønsker dette.

Strukturendringene i norsk universitets- og høyskolesektor vil gi utfordringer og muligheter og vil kunne få en rekke konsekvenser for alle institusjonene, uavhengig av størrelse, profil eller geografi. Videreutvikling av institusjonenes prioriteringer og satsinger i forbindelse med strukturendringer krever god styring og ledelse. Endringene som foreslås, skal underbygge og fremme god styring og ledelse.

Departementet foreslår å endre lovens bestemmelse om at fylkeskommunen oppnevner to eksterne styremedlemmer ved statlige høyskoler, slik at oppnevnelsesmyndigheten i stedet legges til departementet. Dette var ordningen før endringene i 2009, jf. Ot.prp. nr.10 (2008-2009). Departementet foreslår også å gå bort fra ordningen med at eksterne styremedlemmer har personlige varamedlemmer og i stedet gjeninnføre en ordning med numeriske varamedlemmer.

Departementet foreslår å legge myndighet til å fastsette styregodtgjørelse til departementet. Dette tilligger i dag de enkelte styrer. Departementet er i liten grad kjent med hvilke godtgjørelser de enkelte styrene har fastsatt, men mener på prinsipielt grunnlag at et styre ikke bør fastsette sin egen godtgjørelse.

De foreslåtte endringene inngår i et bredt spekter av kvalitetsfremmende tiltak, som skal legge grunnlag for mer robuste fagmiljøer og utvikling av universitets- og høyskolesektoren. Det overordnede formålet er på lang sikt å øke kvaliteten i universitets- og høyskolesektoren, og dermed bidra til at sektoren kan løse fremtidens utfordringer i et kunnskapsintensivt og globalisert samfunn.

1. Modell for styring og ledelse

1.1. Gjeldende rett

Universitets- og høyskoleloven har flere bestemmelser om styring og ledelse som må ses i sammenheng. Disse redegjøres for i det følgende.

Valgt rektor som styrets leder

Rektor kan utpekes ved valg. Dette er regulert i § 10-2:

> *(1) Med mindre styret har truffet vedtak i medhold av § 10-4, utpekes rektor ved valg. Både institusjonens ansatte og eksterne kandidater er valgbare som rektor. Styret kan fastsette nærmere regler om nominasjon av eksterne kandidater.*
>
> *(2) Valgperioden er normalt fire år. Ingen kan gjenvelges som rektor hvis vedkommende vil ha fungert i dette verv i et sammenhengende tidsrom på åtte år ved den nye valgperiodens begynnelse.*
>
> *(3) Den som blir valgt som rektor, trer inn i en åremålsstilling hvis ikke hun eller han allerede er fast ansatt ved institusjonen.*

Hvis rektor er valgt i tråd med § 10-2, er rektor også styrets leder. Dette følger av § 10-1 bokstav a):

Med mindre styret har truffet vedtak i medhold av § 10-4, gjelder følgende regler om rektor:

> *a) Rektor er styrets leder. Rektor har på styrets vegne det overordnede ansvar for og ledelse av institusjonens virksomhet og fører tilsyn med denne. Rektor, og i dennes sted, prorektor, har rett til å delta i møter i alle institusjonenes styrer og utvalg.*

Hvis rektor er valgt, skal institusjonen ha en administrerende direktør som leder for den administrative virksomheten ved institusjonen, jf § 10-3:

(1)Med mindre styret har truffet vedtak i medhold av § 10-4 skal det ved hver institusjon være en administrerende direktør.
(2) Direktøren er øverste leder for den samlede administrative virksomhet ved institusjonene, innenfor de rammer styret fastsetter.
(3) Direktøren er sekretær for styret og skal, etter samråd med rektor, forberede og gi tilrådning i de saker som legges fram for dette. Direktøren er også, personlig eller ved en av sine underordnede, sekretær for de øvrige styringsorganer ved institusjonen.
(4) Direktøren er ansvarlig for iverksetting av de vedtak som treffes i institusjonens styringsorganer, og for disponering av ressurser og eiendom i samsvar med de vedtak som er gjort av styret.
(5) Direktøren er ansvarlig for at den samlede økonomi- og formuesforvaltning skjer i samsvar med departementets generelle bestemmelser om økonomiforvaltningen og forutsetninger for tildeling av bevilgninger. Direktøren utarbeider og legger fram for styret budsjettforlag og årsregnskap, og holder rektor løpende orientert om regnskapets stilling i forhold til budsjettet og om andre forhold av betydning for institusjonenes virksomhet.

Ansatt rektor og ekstern styreleder
I stedet for å ha valgt rektor som styrets leder, kan styret med minst to tredels flertall bestemme at rektor skal ansettes og at departementet utpeker et av de eksterne styremedlemmene som styrets leder. § 10-4 første ledd angir følgende om ansettelse av rektor:

> *Styret kan vedta at rektor skal ansettes på åremål. Slikt vedtak må treffes med tilslutning av minst to tredeler av styrets medlemmer. Styret selv foretar utlysing og ansettelse av rektor. Ansettelsesprosessen må sikre at rektor har faglig og ledelsesmessig legitimitet, og at studentene og de ansatte blir hørt. Styret bestemmer om det skal foretas innstilling og hvem som skal innstille. Vedtak om at rektor skal ansettes på åremål kan omgjøres gjennom vedtak med tilslutning av minst to tredeler av styrets medlemmer.*

Hvis styret har fattet vedtak om ansettelse av rektor etter § 10-4, følger det av § 9-3 første ledd annet og tredje punktum at rektor ikke er med i styret. Rektor skal erstattes med et medlem valgt blant faglig ansatte, og departementet skal utpeke et av de eksterne medlemmene til leder av styret.

Ansatt rektor er sekretær og saksforbereder for styret, jf. § 10-4 tredje ledd. Ansatt rektor er i tillegg ansvarlig for iverksetting av styrets vedtak, jf. § 10-4 fjerde ledd. Ansatt rektor skal på styrets vegne påse at den samlede økonomi- og formuesforvaltning skjer i samsvar med departementets generelle bestemmelser om økonomiforvaltningen og forutsetninger for tildeling av bevilgninger, jf. § 10-4 femte ledd. Ansatt rektor utarbeider og legger frem budsjettforslag og årsregnskap og holder styret løpende orientert om regnskapets stilling i forhold til budsjettet og om andre forhold av betydning for institusjonens virksomhet, jf. § 10-4 sjette ledd.

Styrets myndighet til å vedta annen styresammensetning
Hovedregelen er at styret skal bestå av elleve medlemmer, med tre representanter for faglig ansatte, én representant for teknisk og administrativt ansatte, to studentrepresentanter og fire eksterne representanter, jf. § 9-3 første ledd.

Etter § 9-3 annet ledd kan styret selv fastsette en annen styresammensetning enn den som følger av første ledd. Slikt vedtak krever to tredels flertall.

Etter § 9-3 tredje ledd kan styret selv fastsette at det skal ha et flertall av eksterne representanter. Slikt vedtak krever to tredels flertall.

Selv om unntak fra første ledd vedtas, skal de ulike gruppene uansett være tilfredsstillende representert i styret. Ingen av disse gruppene skal ha flertall alene. Ved endringer i styresammensetning skal studentene ha minst 20 % av medlemmene, jf. loven § 4-4.

1.2. Departementets vurdering og forslag

En veldrevet universitets- og høyskolesektor med god styring og ledelse er viktig, både for studenter, ansatte og samfunnet ellers. Etter departementets syn er det avgjørende at ledelsen ved så tunge samfunnsaktører som universiteter og høyskoler er, innehar høy kompetanse og stor legitimitet både innad og utad. Regjeringen mener at ekstern styreleder og ansatt rektor best legger til rette for rekruttering av den best kvalifiserte ledelsen. Forslaget legger likevel

opp til at det vil være mulig for styrene ved institusjonen selv å fastsette at de skal ha valgt rektor som styrets leder, slik at det fortsatt tilligger institusjonen å velge hvilken styringsmodell de vil ha. Institusjoner som ønsker å fortsette med den ledelsesmodellen de har i dag skal kunne gjøre dette uten å fatte nytt styrevedtak.

Departementet foreslår at vedtak om å endre styrings- og ledelsesmodell, på linje med andre beslutninger styret treffer, bør kreve alminnelig flertall. Etter gjeldende rett krever endring minst to tredels flertall.

Om behovet for god ledelse

Universiteter og høyskoler fyller store og viktige funksjoner for samfunnet og skal bidra til kritisk refleksjon og utvikling og formidling av ny kunnskap. Institusjonene spiller en helt sentral rolle for å gi velferdssamfunnet nødvendig kompetanse til å bidra til å løse nasjonale og globale utfordringer og for verdiskapning. Det er derfor helt avgjørende at disse institusjonene har kompetent og strategisk ledelse for fylle sin samfunnsrolle og forvalte de verdier som samfunnet investerer i utdanning og forskning. Dette krever etter departementets vurdering at rekrutteringen av ledelse skjer på en åpen måte, som sikrer at de beste lederne rekrutteres.

Ved ledende institusjoner internasjonalt nyttes mange ulike fremgangsmåter ved rekruttering av rektor. En fellesnevner for de tyngste institusjonene er likevel at det investeres betydelig med ressurser i rekrutteringsprosessen for å sikre at den best kvalifiserte lederen rekrutteres. Det finnes flere eksempler på at det sørges for en prosess som gjør det reelt mulig å rekruttere rektor fra et annet universitet, herunder universiteter i andre land.

Styrets rolle har endret seg vesentlig de siste tiårene, ikke minst gjennom endringene som kom gjennom Kvalitetsreformen på starten av 2000-tallet, der samfunnets interesser og behovet for å styrke styrenes strategiske rolle, ansvar og handlingsrom sto sentralt. Gjennom endringer i universitets- og høyskoleloven fikk styrene blant annet flere eksterne medlemmer, myndighet til å fastsette den interne organiseringen, fullmakter til å opprette og legge ned studietilbud og vide økonomiske fullmakter. Departementet har også delegert til styrene å fastsette institusjonens virksomhetsmål.

Styrelederen skal lede et kollegialt organ bestående av ansatte i faglige, administrative og tekniske stillinger, studenter og eksterne representanter. Styremedlemmene fra institusjonen skal bidra med sin ekspertise og sin kjennskap til institusjonen, både av faglig og administrativ karakter. Eksterne styremedlemmene skal tilføre styret ekstern kompetanse på felt som ikke nødvendigvis vil være ivaretatt av interne styremedlemmer, og tilføre styrene et bredt spekter av kompetanse og erfaring, med impulser fra nærings-, kultur- og samfunnsliv. Eksterne styremedlemmer skal være med på å ivareta samfunnets interesser og bidra til å styrke samspillet mellom institusjonen og sentrale bruker- og interessegrupper. Det at styret er et kollegialt organ innebærer at selv om styremedlemmene er rekruttert på forskjellig grunnlag, har alle medlemmene likt ansvar for å treffe beslutninger til beste for institusjonen samlet sett.

Om valgt rektor som styrets leder

Modellen med valgt rektor som styrets leder, gjenspeiler et ønske om at de som er tilknyttet institusjonen selv skal ha kontroll og innflytelse over institusjonens styring og utvikling. Modellen innebærer at det i tillegg til en valgt rektor skal være en administrerende direktør med lovfestet ansvar for den administrative virksomheten. Denne modellen omtales i mange tilfelle som todelt ledelse. At det skal være en administrerende direktør med selvstendig myndighet og ansvar, har blant annet en historisk begrunnelse i å skulle sikre en særlig offentlig kontroll med den administrative virksomheten. Direktøren ble tidligere ansatt av departementet. Direktøren sto da til ansvar overfor departementet for den samlede forvaltningen av økonomi og personalressurser. Styret hadde en mer avgrenset rolle som et faglig kollegium med ansvar for de faglige prioriteringer og vurderinger. I styringsdialogen med institusjonen forholdt departementet seg i hovedsak til administrerende direktør, ikke til styret. Det er i dag styret selv som ansetter administrerende direktør, men det lovfestede ansvaret for direktøren er videreført og fortsatt ment å skulle sikre en ansvarsfordeling mellom direktøren og rektor. Lovens ansvarsfordeling er ikke alltid like fremtredende i det daglige, da rektor som en "arbeidende styreleder" for alle praktiske formål fremstår utad legitimert som institusjonens øverste daglige leder.

Departementet mener at valgt rektor innebærer at mye myndighet og ansvar samles på én hånd. Valgt rektor som også er styrets leder er ansvarlig for forberedelse av styresaker, ledelse av styremøter, gjennomføring av styrets vedtak, og kan under visse omstendigheter gis delegert myndighet til å treffe beslutninger på hele styrets vegne mellom styremøter. Hun har på styrets vegne det overordnede ansvar for institusjonens virksomhet, inkludert tilsyn med virksomheten. Dette innebærer i realiteten å skulle føre tilsyn med eget arbeid.

Det har blitt hevdet at det er i tråd med universitetsdemokratiske tradisjoner at rektor og styreleder velges av de ansatte og studentene. Hensynet til universitetsdemokratiske tradisjoner er samtidig ikke til hinder for at et stort flertall av internasjonalt ledende universiteter ikke har ordning med valg av rektor som ligner den norske[1]. Departementet vil videre påpeke at det kan anføres demokratiske begrunnelser for at det bør oppnevnes eksterne styreledere som representerer et utenifra perspektiv fra samfunnet og som utpekes av en regjering som springer ut ifra det folkevalgte Stortinget. Departementet mener at med den foreslåtte hovedmodellen vil uansett universitetsdemokratiske hensyn være godt ivaretatt ved at rektor skal ansettes av et styre der til sammen et flertall av medlemmene er valgt av de ansatte og studentene. Departementet mener at det store innslaget av valgte styremedlemmer vil ivareta hensynet til at de ansatte og studentene skal ha stor deltakelse og innflytelse i styringen av institusjonene også når rektor ansettes.

Om ansatt rektor og ekstern styreleder

Ansettelse av rektor og ekstern styreleder vil etter departementets syn sikre grundigere og mer åpne rekrutteringsprosesser til det som er store og viktige lederposisjoner i samfunnet. Kandidater ved rektorvalg har i praksis stort sett vært begrenset til ansatte ved institusjonen, selv om loven også åpner for at personer som ikke er ansatt ved institusjonen kan velges. Erfaring viser at det ofte er få kandidater som stiller til valg som rektor, i mange tilfeller har

[1] Se styresak fra UiO: O-sak 1, møte 5/2014. http://www.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2014/09-10-11/o-sak-1-styringsstruktur.pdf

det ikke vært mer enn én kandidat. Ansettelse av rektor vil gi et bredere rekrutteringsgrunnlag ved at også personer som ikke er ansatt ved institusjonen aktivt oppfordres til å søke stillingen, og uten å måtte drive en større valgkamp. Mange aktuelle kandidater for en rektorstilling vil allerede være posisjonert i tunge og ansvarsfulle stillinger, og uten muligheter eller ønsker om å måtte drive en offentlig valgkamp for stillingen.

Ved ansettelse av rektor krever loven at styret må sørge for at rekrutteringsprosessen organiseres slik at den sikrer faglig og ledelsesmessig legitimitet. For øvrig er loven formulert slik at styret selv står fritt til å fastsette på hvilken måte rekrutteringen skal gjennomføres. Departementet viser eksempelvis til at Norges miljø- og biovitenskapelige universitet ved ansettelse av rektor holdt rådgivende valg mellom aktuelle kandidater. Styret valgte selv å ansatte den kandidaten som fikk flest stemmer, men sto fritt til også å vurdere andre kandidater. Andre fremgangsmåter har også vært benyttet i sektoren, og er kjent internasjonalt, for eksempel egne nominasjonsutvalg eller -komiteer med bred representasjon fra ansatte, studenter og samfunnet.

Modellen med ansatt rektor skaper etter departementets vurdering klarere ansvarsforhold ved at rektor ikke selv leder behandlingen av saker hun har vært med på å legge frem for styret og ved at rektor ikke deltar i styrets arbeid med å kontrollere oppfølgingen av styrets vedtak. En ansatt rektor vil etter departementets syn ha større legitimitet sett utenifra, og vil ha et tydeligere mandat fra det styret som har ansatt henne.

Departementet mener det er mer hensiktsmessig å la rektor og styreleder være adskilt, med ulikt mandat og adskilte arbeidsoppgaver, for på den måte å ivareta prinsippet om maktfordeling. En for stor konsentrasjon av myndighet og ansvar svekker etter departementets syn styrets rolle som strategisk og uavhengig organ, og kan være et problem når styret skal ivareta sin kontrollfunksjon overfor den daglige ledelsen av institusjonen. Med en ekstern styreleder vil styret i større grad føre et uavhengig tilsyn med daglig ledelse av virksomheten.

Om institusjonen følger en hovedmodell med ekstern styreleder og ansatt rektor eller har besluttet å ha unntaksmodell med valgt rektor som styrets leder, har ingen betydning for institusjonenes faglige frihet og ansvar. Den individuelle og institusjonelle akademiske frihet er lovfestet, jf. universitets- og høyskoleloven § 1-5, og verken departementet eller andre kan gi styremedlemmer mandat eller et styre pålegg i strid med dette.

Ansatt rektor foreslås fortsatt å være institusjonens faglige og administrative leder innenfor rammer som er gitt av styret og lovgivning for øvrig, slik tilfellet for ansatt rektor er i dag. Forslaget innebærer at styret ved institusjonen kan vedta at den skal ha valgt rektor som styrets leder. Et slikt vedtak vil etter det foreslåtte kreve alminnelig flertall. Departementet legger til grunn at den foreslåtte endringen innebærer at institusjonens styre får et mer reelt valg av modell for styring og ledelse, ettersom terskelen for endring av styringsmodell senkes fra kvalifisert til alminnelig flertall.

Endringene vil kreve større eller mindre endringer i flere bestemmelser i kapittel 9 og 10 i uhl. Det vises til lovforslaget § 9-3, §§ 10-1 til 10-3 og § 11-1.

1.3 Andre beslutninger om endringer i styringsordning

I forbindelse med den foreslåtte fjerningen av kravet om minst to tredels flertall for beslutninger om endring av styringsmodell, foreslår departementet også å endre flertallskravene i loven for styrets vedtak om å fastsette annen styresammensetning etter § 9-3 annet ledd og vedtak om å fastsette at styret skal ha et flertall av eksterne medlemmer etter § 9-3 tredje ledd. Det foreslås at styrevedtak etter disse bestemmelsene på samme måte skal kreve alminnelig flertall.

Dette forslaget er ikke skissert i strukturmeldingen, men slike vedtak er etter departementets syn vedtak av samme art og viktighet som vedtak om å endre styringsmodell. Det er etter departementets vurdering ikke lovtekniske eller andre særlige grunner som tilsier at slike beslutninger skal kreve et annet flertall enn vedtak om endring av styringsmodell. Forslaget gir styret et videre handlingsrom.

Det vises til lovforslaget § 9-3 tredje og fjerde ledd.

2. Fylkeskommunens oppnevning av styremedlemmer – og personlig vara

2.1. Gjeldende rett

Etter gjeldende regelverk skal fylkeskommunen på fritt grunnlag oppnevne to av de eksterne styremedlemmene for de statlige høyskolene, samt personlige varamedlemmer for disse. Departementet oppnevner for de samme institusjonene også to styremedlemmer med personlige varamedlemmer. Fylkeskommunal oppnevning av styremedlemmer gjelder ikke for universiteter, vitenskapelige høyskoler, samisk høgskole og kunsthøyskolene.

§ 9-4 sjette ledd regulerer fylkeskommunenes oppnevning av eksterne styremedlemmer. Den lyder slik:

> *Forslag til eksterne styremedlemmer og varamedlemmer for disse, fremmes av institusjonens styre. Det samme gjelder forslag til styreleder når rektor er ansatt. For kunsthøyskolene fremmes forslag av høyskolens styre og av Norsk kulturråd. Sametinget oppnevner på fritt grunnlag to av de eksterne styremedlemmene og personlige varamedlemmer for disse ved Samisk høgskole. Fylkeskommunene oppnevner på fritt grunnlag to av de eksterne styremedlemmene og personlige varamedlemmer for disse ved de øvrige statlige høyskolene. Departementet oppnevner på fritt grunnlag øvrige eksterne medlemmer og personlige varamedlemmer for disse for fire år. For institusjoner som har ansatt rektor, utpeker departementet styreleder blant de eksterne medlemmene, jf. § 9-3.*

Bestemmelsen innebærer videre at de eksterne styremedlemmer får oppnevnt hver sin personlige varerepresentant, uavhengig av på hvilket grunnlag de er oppnevnt. Personlig vara innebærer at én vara følger ett styremedlem og kun trer inn hvis denne har forfall.

2.2. Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår å legge ansvaret for oppnevning av eksterne styremedlemmer til statlige høyskoler til departementet, tilsvarende som for universiteter og vitenskapelige høyskoler. Styret har normalt fire eksterne medlemmer. I 2009 ble universitets- og

høyskoleloven endret, slik at departementet og fylkeskommunene oppnevner to eksterne styremedlemmer hver for de statlige høyskolene. Bakgrunnen for endringen var et ønske om å bringe høyskolene nærmere regionale behov og å styrke dem som regionale kunnskaps- og utviklingsaktører.

Departementet legger til grunn at de eksterne styremedlemmene skal tilføre styrene et bredt spekter av kompetanse og erfaring, med impulser fra nærings-, kultur- og samfunnsliv. Dette skal være med på å ivareta samfunnets interesser og bidra til å styrke samspillet mellom institusjonen og sentrale bruker- og interessegrupper. Departementet legger til grunn at styrene må ha kompetanse som gjør dem best mulig i stand til å utvikle virksomheten. I arbeidet med styreoppnevninger er det viktig å kunne vurdere den eksterne representasjonen samlet og komme frem til en sammensetning av styremedlemmer som samlet sett kan tilføre styrearbeidet erfaringer og kompetanse i tråd med institusjonenes profil og utviklingsmuligheter, herunder lokale og regionale behov. For å kunne foreta en helhetlig vurdering i tråd med den enkelte institusjons behov foreslår departementet derfor å gjeninnføre ordningen med at samtlige eksterne styremedlemmer ved statlige høyskoler skal oppnevnes av departementet.

Også universitets- og høyskolesektoren har ønsket en slik endring. Universitets- og høgskolerådet (UHR) har i 2014 innhentet høyskolenes erfaringer med at oppnevningen er delt mellom fylkeskommunen og departementet. Flere peker på at styremedlemmene gjør en god innsats, men at hensynet til styrets samlede kompetansebehov bedre kan ivaretas hvis oppnevningen ikke er delt. Noen peker også på at styremedlemmene oppnevnt av fylkeskommunen ikke har tilknytning til næringslivet, og at det eksterne perspektivet i styrearbeidet har blitt svekket. Universitets- og høgskolerådet ber om at departementet skal oppnevne alle de eksterne styremedlemmene, og at det skal oppnevnes numeriske, ikke personlige, varamedlemmer til styrene.

Departementet har også erfart tilfeller der eksterne styremedlemmer oppnevnt av fylkeskommunene oppfattes å komme med politiske føringer fra dem som har oppnevnt dem. Departementet forutsetter at eksterne styremedlemmer skal være fri fra pålegg fra andre i sitt styrearbeid. Det er positivt at fylkeskommuner og andre har forventninger til institusjonene, og disse bør fremmes og drøftes på andre arenaer enn gjennom oppnevning av styremedlemmer. Den foreslåtte endringen vil etter departementets syn sikre en mer helhetlig vurdering av samlet kompetansebehov for styrene ved de statlige høyskolene, og bidra til bedre ivaretakelse av styrets rolle som strategisk og kollegialt organ.

Departementet vil ved oppnevning av eksterne styremedlemmer for høyskolene legge vekt på institusjonens profil og utviklingsmuligheter, herunder lokale og regionale behov. Institusjonene skal som i dag fremme forslag til styremedlemmer til departementet, og departementet vil overfor institusjonene understreke behovet for styremedlemmenes kompetanse om lokale og regionale behov før de fremmer sine forslag.

Ettersom institusjoner slås sammen som en oppfølging av strukturmeldingen, vil en ordning med fylkeskommunal oppnevning av eksterne styremedlemmer kunne by på praktiske problemer, for eksempel der en institusjon har tilhørighet i flere fylker. Dette er etter

departementets syn et ytterligere argument for at oppnevning av eksterne styremedlemmer for statlige høyskoler bør skje samlet.

Institusjonene skal fortsatt fremme forslag til eksterne styremedlemmer når rektor er ansatt, jf. § 9-4. Departementet utpeker styreleder og styremedlemmer blant de foreslåtte kandidatene på fritt grunnlag, og mener derfor at det ikke bør fremgå av bestemmelsen at institusjonene selv skal foreslå en styreleder. Det foreslås derfor at dette tas ut av loven.

Departementet vil endre varaordningen slik at det i stedet for personlige varamedlemmer settes opp en numerisk varaliste for hver institusjons styre. Ordningen med personlig vara har blitt møtt med stor motstand i sektoren. Erfaring viser også at personlig vara, især for styreleder, sjelden møter fordi styremøtene planlegges lagt til tidspunkter der styreleder kan delta. Endringen vil føre til at de som innkalles ved forfall, enten for perioder eller for enkeltmøter, gjennomgående raskere vil kunne opparbeide seg innsikt i og kunnskap om institusjonen, og dermed være bedre forberedt for deltakelse i styremøter. Departementet legger til grunn at den foreslåtte endringen vil gi større kontinuitet i styrearbeidet.

I forbindelse med den foreslåtte endringen fra personlig vara til numerisk varaliste, foreslår departementet også at det som hovedregel skal oppnevnes to eksterne varamedlemmer for hver institusjon. Departementet foreslår at det kan oppnevnes tre eller flere dersom institusjonens behov tilsier dette.

Det vises til lovforslaget § 9-4 sjette ledd

3. Styrets godtgjørelse

3.1. Gjeldende rett

§ 9-3 fjerde ledd regulerer styrets godtgjørelse, og lyder slik:

> *Styremedlemmer og rektor har krav på en rimelig godtgjøring for vervet, etter regler fastsatt av styret. Departementet kan fastsette retningslinjer for godtgjøring til styremedlemmer og styreleder.*

Det vil si at styret fastsetter sin egen godtgjørelse. Departementets hjemmel til å fastsette retningslinjer for styregodtgjøring ved institusjonene er ikke brukt, og det foreligger dermed ingen felles føringer for fastsettelse av styregodtgjørelse.

3.2. Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår å legge kompetansen til å fastsette styregodtgjørelser til departementet. Departementet mener det er prinsipielt uheldig at styrene selv fastsetter sin egen godtgjørelse.

Departementet vil i sin fastsettelse av godtgjørelse til styremedlemmer legge vekt på at godtgjørelsen skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Departementet vil også legge vekt på at styregodtgjørelsen skal bidra til riktig og god kompetanse i styret. Styreleder bør godtgjøres særskilt i tråd med det større omfanget

av oppgaver som normalt ligger til dette vervet sammenlignet med øvrige medlemmer. Departementet vil ved fastsettelse av styregodtgjørelser basere seg på forslag fra institusjonene.

Det vises til forslaget § 9-3 femte ledd.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser:

Departementet viser til Meld. St. 18 (2014-2015) kapittel 9. Forslagene vil for øvrig ikke ha administrative og økonomiske konsekvenser.

Forslag til endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

§ 9-3 Styrets sammensetning skal lyde*:*
(1) Styret har elleve medlemmer og består av styreleder, tre medlemmer valgt blant ansatte i undervisnings- og forskerstilling, ett medlem valgt blant de teknisk og administrativt ansatte, to medlemmer valgt blant studentene og fire eksterne medlemmer.
(2) Departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til å være styrets leder. Hvis rektor er valgt etter § 10-2 er rektor styrets leder.
(3) Styret selv kan fastsette annen styresammensetning enn bestemt i første ledd. Ansatte i undervisnings- og forskerstilling, teknisk og administrativt ansatte, studenter og eksterne skal være tilfredsstillende representert i styret. Ingen av disse gruppene skal ha flertall alene. § 4-4 første ledd gjelder tilsvarende.
(4) *Styret selv kan fastsette at styret skal ha et flertall av eksterne medlemmer. Ansatte i undervisnings- og forskerstilling, teknisk og administrativt ansatte og studenter skal være tilfredsstillende representert i styret. § 4-4 første ledd gjelder tilsvarende.*
(5) Styreleder og –medlemmer har krav på rimelig godtgjøring for vervet. Godtgjørelsen fastsettes av departementet.
(6) Hvis rektor er valgt etter § 10-2 har rektor krav på rimelig godtgjøring for vervet, etter regler fastsatt av styret.
(7) Departementet kan i særlige tilfeller fastsette annen styresammensetning eller styreordning enn bestemt i første ledd eller fastsatt etter tredje og fjerde ledd.

§9-4 sjette ledd skal lyde:
(6) Forslag til eksterne styremedlemmer og varamedlemmer for disse, fremmes av institusjonens styre. For kunsthøyskolene fremmes forslag av høyskolens styre og av Norsk kulturråd. Sametinget oppnevner på fritt grunnlag to av de eksterne styremedlemmene og *numeriske* varamedlemmer for disse ved samisk høyskole. Departementet oppnevner på fritt grunnlag *styreleder, med mindre institusjonen har valgt rektor som styrets leder, og øvrige eksterne medlemmer og numeriske varamedlemmer for disse for fire år.*

Ny § 10-1 Rektor skal lyde:

(1) Rektor skal ansettes på åremål, med mindre rektor er valgt etter § 10-2. Styret selv foretar utlysning og ansettelse av rektor. Ansettelsesprosessen må sikre at rektor har faglig og ledelsesmessig legitimitet, og at studentene og de ansatte blir hørt. Styret bestemmer om det skal foretas innstilling og hvem som skal innstille.
(2) Rektor er daglig leder for institusjonens faglige og administrative virksomhet i samsvar med de rammer og pålegg som styret fastsetter.
(3) Rektor er sekretær for styret og skal, i samråd med styrets leder, forberede og gi tilråding i de faglige og administrative saker som legges frem for dette. Rektor har rett til å delta i møter i alle institusjonens styrer, råd og utvalg.
(4) Rektor er ansvarlig for iverksetting av de faglige og administrative vedtak som treffes i styret, og for disponering av ressurser og eiendom i samsvar med de vedtak som er truffet av styret.
(5) Rektor skal på styrets vegne påse at den samlede økonomi- og formuesforvaltning skjer i samsvar med departementets generelle bestemmelser om økonomiforvaltningen og forutsetninger for tildeling av bevilgninger.
(6) Rektor utarbeider og legger frem for styret budsjettforslag og årsregnskap og holder styret løpende orientert om regnskapets stilling i forhold til budsjettet og om andre forhold av betydning for institusjonens virksomhet.

***Ny § 10-2 Unntak* – valg av rektor skal lyde:**
(1) Rektor kan utpekes ved valg dersom styret fatter vedtak om dette. Både institusjonens ansatte og eksterne kandidater er valgbare som rektor. Styret kan fastsette nærmere regler om nominasjon av eksterne kandidater. Hvis rektor er valgt etter reglene i denne paragrafen gjelder følgende om rektor:

a) Rektor er styrets leder. Rektor har på styrets vegne det overordnede ansvar for og ledelse av institusjonens virksomhet og fører tilsyn med denne. Rektor, og i dennes sted, prorektor, har rett til å delta i møter i alle institusjonenes styrer og utvalg.

b) Rektor avgjør saker i det omfang disse ikke kan utsettes til styret kan komme sammen i møte. Rektor kan også gis fullmakt til å avgjøre løpende saker som bør avgjøres før neste ordinære styremøte, og som ikke anses som viktige nok til at ekstraordinært møte innkalles. I sak om avskjed eller suspensjon kan rektor bare beslutte kortvarig suspensjon i tjenesten, i påvente av styrets behandling.

(2) Valgperioden er normalt fire år. Ingen kan gjenvelges som rektor hvis vedkommende vil ha fungert i dette verv i et sammenhengende tidsrom på åtte år ved den nye valgperiodens begynnelse.
(3) Den som blir valgt som rektor, trer inn i en åremålsstilling hvis ikke hun eller han allerede er fast ansatt ved institusjonen.
(4) Ved opptelling skal stemmene vektes etter en fordelingsnøkkel fastsatt av styret, innenfor følgende rammer:

a) ansatte i undervisnings- og forskerstilling 51-71 prosent
b) teknisk og administrative ansatte 5-25 prosent
c) studenter 15-30 prosent

Foretas valget i særskilt valgforsamling, skal denne ha tilsvarende sammensetning.
(5) Styret selv fastsetter nærmere regler om valget

§ 10-3 Institusjonens administrerende direktør første ledd skal lyde:
(1) *Dersom styret har truffet vedtak etter § 10-2 annet ledd* skal det ved hver institusjon være en administrerende direktør.
(2) Direktøren er øverste leder for den samlede administrative virksomhet ved institusjonene, innenfor de rammer styret fastsetter.
(3) Direktøren er sekretær for styret og skal, etter samråd med rektor, forberede og gi tilrådning i de saker som legges fram for dette. Direktøren er også, personlig eller ved en av sine underordnede, sekretær for de øvrige styringsorganer ved institusjonen.
(4) Direktøren er ansvarlig for iverksetting av de vedtak som treffes i institusjonens styringsorganer, og for disponering av ressurser og eiendom i samsvar med de vedtak som er gjort av styret.
(5) Direktøren er ansvarlig for at den samlede økonomi- og formuesforvaltning skjer i samsvar med departementets generelle bestemmelser om økonomiforvaltningen og forutsetninger for tildeling av bevilgninger. Direktøren utarbeider og legger fram for styret budsjettfor*s*lag og årsregnskap, og holder rektor løpende orientert om regnskapets stilling i forhold til budsjettet og om andre forhold av betydning for institusjonenes virksomhet.
(6) Er styret, rektor eller administrerende direktør i tvil om et styrevedtak vil ligge innenfor bestemmelser eller forutsetninger for bevilgningene m.m., skal departementet avgjøre tvilsspørsmålet.
(7) Direktøren har generell anvisningsmyndighet og er legitimert til å utferdige bindende dokument om institusjonenes eiendommer, jf. § 12-3, så langt ikke annet følger av lov eller fremgår av vedkommende hjemmelsdokument.

§ 10-5 blir ny § 10-4.

§ 11-1 Særskilte bestemmelser for statlige universiteter og høyskoler sjette ledd skal lyde:
(6) Hvis styret ansetter i annen administrativ lederstilling enn nevnt i tredje ledd, skal dette skje på grunnlag av innstilling fra *rektor, eller administrerende direktør hvis rektor er valgt etter § 10-2.*

UNIVERSITETET I BERGEN
Universitetsledelsen

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref	Vår ref	Dato
	2015/7430-ARR	03.07.2015

Ber om utsatt høringsfrist- Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Universitetet i Bergen viser til brev av 26. juni 2015 fra Kunnskapsdepartementet med oversendelse til uttalelse forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven, med høringsfrist 15. august 2015. Forslag til lovendring innebærer store endringer i styringsordningen ved universitetet. For å sikre en forsvarlig og seriøs behandling av en så viktig sak for UiB, må vi få høringsfristen utsatt en måned, til 16. september.

Vennlig hilsen

Anne Lise Fimreite
prorektor

Tore Tungodden
ass. universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Telefon 55 58 00 00
postmottak@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Universitetsledelsen
Telefon 55 58 20 01/02

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplass 1
Bergen

Saksbehandler
Arne R. Ramslien
55582005

Universitetet i Bergen
Postboks 7800
5020 BERGEN

Deres ref	Vår ref	Dato
	15/3111 8	06.07.2015

Svar på forespørsel om utsettelse av høringsfrist

Vi viser til brev av 3. juli 2015 fra Universitetet i Bergen med forespørsel om utsettelse av høringsfrist.

Departementet syntes det er positivt at universitetet vil behandle høringsforslagene grundig, og er enig i at det ideelt sett burde vært lengre høringsfrist. Imidlertid ønsker departementet at lovendringene kan tre i kraft før 1. januar 2016, og kan ikke utsette høringsfristen.

Fristen er allerede satt så sent som mulig. Departementet har satt av dedikerte ressurser til oppsummering av høringsuttalelsene og skriving av lovproposisjonen. Et utkast til lovproposisjon skal på departementsforeleggelse og til lovteknisk gjennomgang i lovavdelingen, Justis- og beredskapsdepartementet, og bare dette tar fem uker. Stortinget må også ha tid til å behandle proposisjonen.

Departementet mener høringsfristen 15. august er forsvarlig. I høringsbrevet foreslår departementet tre ting:
- Ekstern styreleder som hovedmodell, samt endring i andre flertallsbestemmelser vedrørende styresammensetning.
- Fylkeskommunene skal ikke lengre oppnevne styremedlemmer for høyskolene.
- Departementet, ikke styrene selv, skal fastsette styrets godtgjørelse.

De to første forslagene ble presentert i Meld. St. 18 (2014-2015). Forslaget om at fylkeskommunen ikke skal oppnevne styremedlemmer for høyskolene har vært ønsket av sektoren selv. Spørsmålet om styringsmodell har vært mye debattert, både før og etter

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 44
http://www.kd.dep.no/

Telefon
22 24 90 90*
Org. nr.
872 417 842

Universitets- og
høyskoleavdelingen

Saksbehandler
Rolf L. Larsen
22 24 77 09

meldingen ble fremlagt. Departementet antar at høringsinstansene ikke trenger mye tid på å ta stilling til om de er for eller imot forslaget om at styrene ikke skal fastsette egen godtgjørelse. Departementet ser frem til å motta høringssvarene og er opptatt av å realitetsbehandle disse. Videre mener departementet at tiden som står til rådighet bør være tilstrekkelig for institusjonene til å uttale seg.

Med hilsen

Rolf L. Larsen (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Anne Grøholt
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.